

В руках голови перебували цілі історичні документи на братські асмі, «Замітте, сестро!», — духи не раз хотіли перевернути їх у свої руки, — та той їх дружно ховає під чумачі хліби. В альтах братства є цінна історична лист компютеризації духів, які говорили є йому, що є їм сен за ілюмінки Братства, о тилі сен 2000-ї апарату ре-

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.

ВОВНЯНІ НОВОСТИ
ДЛЯ ПАНІ
НА ПЛАЩІ, КОСТЮМИ
І СУКНІ.
ШОВКИ
у великому асорті.
ВОВНЯ АНГЛІЙСЬКІ І КРАСІ
НА МУЖЕСЬКІ ОДІЯ.

естрації статута. Не берусь окреслювати „процентовість“ українства б. голови (емігранти в нас точно окреслюють), який під громи московських анатом аукурайзував Брацтво, всеж таки не вгодився на те, щоб „дати“ будинки за погодження справи статута. І хоч твердили про низький процент його українства, а він усе-ж випер москалів із каплиці, де єдиним священиком залишився українець Пашевський.

Отак якось життя йшло в братська церква була горістю й предметом любови українців. Якби це страшна річ опі українська згода, хочаб і неперва!... І кресові духи повели проти неї акцію. Не хочу образити емігрантів, але більшість з них є чудовими медіумами цих кресових духів. У їх присутності на засіданнях ради мало не дітали стільці!... Особливо духи денерувалися, коли не було заголовку.

А через те, що кожний б. міністр має охоту бути прийнятним „головою“, то і почалося випирання голови, в чого духи влучно скористали: шепнули устами медіумів, що як голова не буде головою й як взагалі в раді будуть самі сто процентові українці (читай: універсальні-регіоналісти), то статут негайно буде затверджений.

Брацтва, на чолі з п. Пилипчуком, який має безпосередній зносини з вищими духами, впали в транс, в Брацтві все почало літати, вилетіли (самі) пос. Власовський і п. Бондарук, вилетів (не сам) голова Ясинський і все пішло ходою.

Митрополит вирішив, що коли „хахли дуряться“, то є потрібний „гарадавий“ і, признавши нового голову бл. п. Сорочина, ввів до ради „для безпорядку“ двох росіян, пп. Романова й Лупікіна. Духи, як так горливо обороняють українців, стрепенулися. Мовляв, швидко їх викиньте, бо не дамо статута. А коли ті самі перелякалися, а новий голова аж помер, старий голова Ясинський сів на актах і заявив: не маю кому їх злати.

Але-ж їх можна забрати! На це-ж є відповіди чияники! Подумано — зроблено. Одна з братчиків, страшенно „болючий“ душею, що б. голова Ясинський вробив грошових зловживань, написав до влади просьбу про переведення саїства. Влада негайно забрала всі акти й документи в б. голови й після допиту свідків передала справу до прокуратури. Та тут медіумам обірвався. Прокуратор не знайшов підстав до обвинувачення й справу повернув до воєводства.

Довідавшись про це й бачучи, що хахли, під впливом духів таки добре ваялися за чуби, митрополит негайно признавши нову раду, вийшов до неї ще більше „гарадавий“ для „безпорядку“. Склад цієї ради був такий: протопреос. Пашевський, В. Островський, інж. Пилипчук (україн-

ці), прот. Павликовський, прот. Огибовський, Лупікіни і Романів („руські“). Завідуючим каплиці іменовано В. Островського. Тенденція „уцеляти“ українсько Брацтво занадто була ясна, щоб українці могли вийти в таку раду.

За чистоту й сто процентовість української ради Брацтва станув і воявода. Негайно вийшов до Варшави, де до порокуміня з митрополитом не дійшов. Митрополит телеграфував до прот. Павликовського, щоб 20. квітня рада була ухвалена й каплиця передана. Та медіуми анонсу впали в транс і все почало літати. По-перше, прот. Павликовський почав літати по власному помешканню, халатися за голову (після візиту в воєводство) і ніяк не міг вручити запрошеня членам ради; член Лупікіни вилетів аж до Рівного, пп. Сидорук і Ясинський, який мав передати каплицю, вилетіли... до ліжка, бо почули себе хворими, а о. Пашевський і інж. Пилипчук десь так літали, що не могли їм віддати запрошення.

Поки все це так спиритично літало, п. воявода напередодні іменував другу раду в складі „сто процентових“ українців, а саме: б. прем'єра УНР, Пилипчука, б. міністра здоров'я М. Левицького, б. команданта М. Савицького, директора гімназії п. Шкляра й адв. Черевка. Завідуючим каплицею — п. Савицького. Кажуть, що новій раді вже передані акти.

Перший братський сеанс скінчився: не було ні одної ради, а тепер є дві — одна з призначення митрополита, не визнана вояводою; друга з призначення вояводи, не визнана митрополитом.

Очевидно, що продовження цієї історії ще буде, бо за триста десять років Луцьке Брацтво вперше має раду з призначення адміністративної влади.

А поки-що братчики питаються. „А статут? Нам не потрібні ваші ради, дайте нам статут, а раду ми собі самі виберемо“.

Поки що відповіді немає... Тимчасом „сто процентові“ українці зіп'яту одиницю здобули собі, за допомогою союзників, добру стацію.

Очевидно, почнеться чистка Брацтва. Ксьондзи вже оглядали каплицю й про щось шептали. А компетентна особа з вірогідного відділу

висловлювала думку, що для цілковитого „очищення“ Брацтва належало-б каплицю розібрати, або... перенести на село.

Кажуть, що настрій в медіумів такий, що коли вони впадуть у транс, то каплиця дійсно може вилетіти в повітря, або перелетіти на село (а на її місце прилятять хіба латинська), або просто влетіти у руки ксьондзів.

Луцьк зазмер і чекає з нетерпінням, чи не полетить каплиця, а за нею — дома, а за домами — земля, а за землею й само Брацтво.

А побожні жінки з нетерпелістю чекають Великодня, щоб заспівати:

„Нехай воскресне Бог і побіжить вороги його.“

Братчик.

„Шляхом об'єктивності і знання“.

На маргінесі двох статей двох польських авторів.

Краківський „Курерок“ поправляється. До недавня поміщувано в його науковому додатку („Курерок“ і наука — що за іронія!) статті, живцем витягнуті з німецьких журналів, таких, як „Уту“, то-що, при чому не лише промовчувано джерела, звідкіля дана стаття походить, але під ними, як під оригінальними, підписувалися співробітники „Курерка“. Треба подивлятися, що редакція „Уту“ не витягнула з цього відповідних висновків, але мабуть там у Німеччині „Курерка“ не читають. Тепер помітна, як згадано, деяка поправа. Чимраз більше появляється в цьому щоденнику статей оригінальних, та зате всі вони дуже білі під оглядом змісту.

Самозрозуміло, що нас нічого не обходить б. „науковий“ рівень „Курерка“, якщо він в одному невідомому додатку не заговорив би і про культуру українців. У 89. ч. з 1929 р. цього органу в статті якогось д-ра Яна Скульського п. з. „Народні забави великої в Малопольщі середній і східній“. Автор її відкриває нам ревелюційні новини, що в часі народних „забав“ українське населення співає на церковних майданах на пере-

Д-Р РОМАН ЦЕГЕЛЬСЬКИЙ.

Електрифікація та її розвиток.

Минуло ледки 125 літ від того часу, як славетний італійський фізик Алессандро Вольта винайшов перше гальванічне звено, назване його іменем, що, збудоване лише з одної течії (розведеного сіркового квасу) і двох різних металів (цинкової і мідної пластин), стало джерелом електричної струї. Коли Вольта продемонстрував свої спроби з електричної струї перед Наполеоном І, що відвідав його, будучи в Італії, то великий цесар сказав офіцерам до своїх генералів: „Дивуйтеся, що дорослі люди можуть займатися такими дитячими іграшками!“ Наполеонів і на думку не прийшло, що електричність здобуде собі в наступні 100 літ домінуючу роль в житті людства.

Після Волти пізнали фізики всілякі прикмети електричної струї та вивчали нові, чимраз кращі звази, між іншим винайшли також акумулятори.

Останні замітали тим, що можна їх регенерувати при допомозі самої електричної струї, якщо її сила ослабне.

В 1867 р. винайдено динамомашину, що дають дуже сильну однонаправлену або перемінну струму, залежно від своєї конструкції. Електрична струя витворюється в них під впливом дуже тріпких магнетів, біля яких обертається залізний перстень або валок з великою швидкістю півок, навішених ізолюючим дротом. Саме у тім дроті повстає електрична струя, яку розводять дровами по цілій місті, а навіть і по околиці, та освітлюють при її допомозі її вулиці та мешканців, порушують трамвай та залізницю, і вправляють в рух мотори, що виконують працю у мотопомпах, млинах, трачках та у різних фабриках.

Впровадження електричної струї в різні ділянки життя принесло великі удектишення та вигоди. Давніше треба було умишувати у фабриках окремі парові машини, а в зв'язку з ними помічати

прилади а ремнями та трансмісіями. Вони заїмали багато місця і орудування ними було дуже незручне. Тепер кілька електричних централей, а декуди навіть лише одна витворює електричність, яку розповзаються дровами, куди лише заходить потреба. Одним потисненням гузика засвічується електричний лампи у мешканцях, фабриках та на вулицях міста, так само одно потиснення гузика вправляє в рух найбільші двигуни. А коли винайшли т. зв. трансформатори, що перетворюють перемінну струму мірної напруги на струму високої напруги і тим самим уможливили передачу її по дровах на велику віддалі, тоді стали будувати електричні централі, що засвічують електричною енергією цілі округи. До обертання динамомашини уживали давніше тай уживають ще і тепер у великій мірі парових машин. Згодом насунулася думка заперити енергію руху води до порушування динамомашиною. В дев'ястих літах 19. віку збудовано на ріці Рені коло міста Шафгаузен гідроелектричну станцію, яка достарчала 15.000 кіловатів сил, себто тільки самої праці, що 150.000 робітників. Небаром потім повстала гідроелектрична станція на водопаді Ніагари в Америці, якої справність виносила 40.000 кіловатів сил; ця станція засвілювала цілу околицю. До 1910 р. пересилано електричну енергію дровами на віддалі 200 км, сьогодні осигнено вже 600 км.

Велику роль грають у гідроелектричних станціях турбіни. Турбіна це колесо з лопатками особливної форми, що містяться у нерухомім колесі. Обидва колеса знаходяться у великій обгорі, в яку пускають воду, задержану греблею. Вода біжить бистро в обертку та натискає на лопатки нерухомого колеса, з чим падає на лопатки рухомого та обертає його. В турбінах натискає вода на всі лопатки відразу, тоді як у млині, колесах лише на частину лопаток. Таким чином можна використати майже всю енергію руху води, переміщуючи її на електричну, та ужити її до виконання праці у більшій віддалі.

В останніх літах побудовано турбіни великі в багатьох краях. На водопаді Ніагари працює

тепер вісім гідроелектричних станцій, що дають 1.400.000 кіловатів сил т. зв. використовують четвертину сили водопадів. Разом дають гідроелектричні станції З'єднаних Держав Півн. Америки 12 мільйонів кіловатів сил. Цей енергії уживають здебільша до порушування трамваїв та залізниць, виробу штучних навозів, хемікалій, обробки металів та в сільському господарстві. Якщо ріка має меншу масу води, то будують греблі і витворюють штучно великі озера. Напр. в Америці утворено на Слов'янських Горах штучне озеро, якого поверхня висносив понад 15000 га. В Швейцарії біля Мартіні збудували гідро-електричну станцію на 100 тисяч кіловатів сил, що працюють головню при виробі штучного навозу. Ця станція лежить 1850 м. позичче озера, якого воду спливає величезна гребля. Широкими ставками рудами, що їх проклали на поверхні гори, спрямували воду до турбін станції. В бігнті на ріці Ніл коло Асуан є гребля на 1952 м. довга. Вона затримує аж 2300 мільйонів кубічних метрів води, якої натиск на греблю іде на сотки тисяч тон. З великою западністю заходиться німці коло електрифікації своєї країни. З огляду на відривання від Німеччини найкращих вугільних районів збудували вони гідроелектричні станції, що засвілюють цілі провінції напр. Баварія з околицями. Також кинулися до використання дешевшого палива для витворення електричності за допомогою парової машини. Напр. в Гольбах, Чорній палит у парових машинах бурим дровами і одержують електричної енергії на 200.000 кіловатів сил, яку провадять на віддалі 130 км.

Великі поступки зробила електрифікація в Союзі Радянських Соціалістичних Республік. Коли за царських часів 45 гідроелектричних станцій давної Росії давало 700 тисяч кіловатів сил, то на одну станцію припадало 15 кіловатів сил, то тепер одна лише гідроелектрична централа, яку кінчать будувати на ріці Волхові у віддалі 110 верст від Ленінграду, буде давати 80 тисяч кіловатів сил для Ленінграду та його околиць.

На Великій Україні будують гідроелектричну станцію нижче Дніпрова Нового. Програма електри-

В п'ятницю розв'язан- ня англ. парламенту.

В п'ятницю буде англійський пар-
ламент розв'язаний, щоб на трьох
тижнях вибрати новий парламент.
Консервативна партія поставила
584 кандидати, Лейбор Парті 560,
ліберальна партія 500. На 400 теле-
візійних конс. посів 330 кандидатів
знову. Лейб. виборці виносять о-
коло 27 мільйонів людей.

Розв'язання комуніст. партій в Німеччині.

Мін. Штресман на засіданні у-
рядової комісії нім. нар. партії ска-
зав, що комуністичні заворушення
привели на час прикрого фінансо-
вого та госп. положення Німеччини
та що не мали локального харак-
теру.

Пруський міністр вн. справ видав
розпорядок, який розв'язує най-
сильнішу комуністичну організацію
Союз червоних бувш. учасників вій-
ни разом із його організаціями
Червона Флота і Союз Молоді.
Майно товариства сконфісковано
на користь держави, локалі опека-
тали. Поліція обшуквала всі бюро й
локалі згід. товариств і перевела
ревізію в локалі нім. секції III
інтернаціоналу. Найдено там доку-
менти сконфісковано.

Наслідком повного розпоряд-
ку не могли відбутися ком. зїзд
у Гамбурзі. Всітаки провідники гам-
бурзьких комуністів на демонстра-
ції в Лібенбурзі заповіли, що кому-
ністи відбудуть зїзд проти заборони
гамбурзького сенату.

Тому, що в Берліні настав уже
спокій, президент берлінської полі-
ції відкликає усі військові розпоряд-
ки. Однак більші відділи поліції є
все ще в погрітві.

міну пісні польські й українські, "краковяки" й
"жодомийки". Запалюють тоді також величезні
вогни, звані "жупала" (!), що має бути найкращим
доказом "польського походження цього зви-
чаю". Не менше, ні більше! Давніше д-р Скуль-
ський згадує про гайки, але генезис їх не подає
жодним. Або не знає її, або в добу оснування "чер-
вільсько-руських організацій" зручніше промов-
чувати цю тему. Бо й якжеж то говорити між ін-

на Хортиці кладуть гробів, на 720 м. довгу, попер-
ек Дніпра. Гроби затримає воду та піднесе рі-
вень її пересічно на 35 м. Завдяку воді можна буде
спускати 25 заставина. Планована є будова де-
вятнадцятих турбін, що дадуть 600 тисяч кі-
ловат сил. Електричність, вироблена ними, має
засилити Запоріжжя, Кривий Ріг, Харків, Хер-
сон, Миколаїв та околиці.

Світову продукцію електричної струї можна
числити річно на 200 мільярдів кіловатгодина.
(1 кіловат = 1,36 кіловат сил). На кожного меш-
канця землі припадає 100 кіловатгодина річно.
Якщо поділимо пересічну ціну прозаїт кіло-
ватгодина лише 15 грошів, то вартість електрич-
ної струї, проданої протягом року на цілій зем-
лі, вийде 30 мільярдів золотих річно. Як бачи-
мо, електричність стала одним з найважливіших
чинників світового господарства не лише завдяки
своїй особливій прикметі, але також завдяки гро-
шовій вартості.

У світовій продукції електричності перше
місце займають Західні Держави Півн. Америки,
по них іде Німеччина, Англія, Італія і т. д. В
1927 р. припадало в Німеччині 325 кіловатгодина
на голову, в Західних Державих 800, у Швейцарії
1070, в Норвегії 1600. До використання елек-
тричності уживало 80 проц. німецьких централь-
них пар, 20 проц. вози, у Швейцарії, Швейц. і Нор-
вегії майже 100 проц. вози, в Італії 60 проц., у
Західних Державих Півн. Америки 50 проц. У-
живання водної сили до використання елек-
тричності має отці добрі приміти. Перш за все
вода це товар, що не спалить, як паливо, але
все знову наливає. По друге водні улаштування
є дуже довговічними, а парові зружувались по 15
літах. Тому після вилучення коштів будови та
улаштування гідроелектричної продукції електричної
струї в них став дуже дешевий, бо в грохидності
лише кошти адміністрації та податки тоді, як у
парових станціях добуваються ще великий видаток
на паливо.

Однак гідроелектричність має також і свої слабкі
сторони. А саме їх мають будувати підразу для
капітального використання водної сили.

Тисячі Людей

виграє рік річно головні і більші виграші в загальній сумі
нількадесять мільйонів золотих. Хто хоче забезпечити
буття для себе і родини, пхай що нині замовить льос І-ої
класи Держ. Лютерії Клясової в шасливій колектурі

„РУНО“, Равіч і Ска, Львів, Академічна ч. 3

Головна виграна 750.000 зл.
в и н о с и т ь

Тягнення вже 23 і 24 травня (мая) ц. р.!

Що другий льос певно виграє!

План гри обіймає в 19-й Лютерії виграші на загальну суму
більше як

28 мільйонів золотих.

Цінні льоси слідуєчі:

1/4 — зол. 10—; 1/2 — зол. 20—; 3/4 — зол. 40—.

Замовлення полагодуємо негайно, пересилаючи разом з ори-
гінальними льосами І-ої класи, наш бланкет П. К. О. на без-
платну пересилку належитості по відборі льосів.

В т и м і с ц і п р о с і м о в и т и і ч і т к о в и п о в н е н о п е р е с л а т и !

Купони замовлення:

До колектурі „Руно“ Львів, Академічна ч. 3.
Отуси замовляю до І-ої класи 19-ої Державної Лютерії:

... .. льосів цілих по зол. 40—
... .. льосів половинних по зол. 20—
... .. льосів чвертьх по зол. 10—

як заскаво прошу негайно прислати. Належитість в квоті зол. обо-
в'язуючись негайно переслати по одержанню льосів, бланкетом П. К. О.,
який долучить мені фірма до льосів.

Ім'я і назвисько:

Докладна адреса:

Ограблення поштово- го воза.

Дня 3. травня виконано напад на
дорозі між Волочком (пов. Стані-
славів) і Устем Зеленим (пов. Бу-
чач) на поштової амбуланс, що по-
стійно курсує на просторі Маріи-
піль-Устем. Нападенники заволоділи ві-
зника дротом і оставили на місці
нападу, а пош. скриню розбили та
забрали з неї торбу з грошовими
листами і посылками. Станіславів-
ський воєвода Никоненчик-Клю-
ковський видав стежні заарештування
та порозумівся з сус. воєвідствами.
Поліція уладила концентр. погоню
від пов. томашового, буцацького
та станіславського і до 16 година
арештувала трьох справників напа-
ду: Данила Ковриновича пош. ві-
зника з Маріополля, Петра Ширку
шевця та Ів. Павелка різника з Устем
Зел. Вони вже не мали часу поділи-
тися добычею, 5.000 зол., які були
скриті в лісі, 1 км. від місця нападу.

Замах на Вальдема- раса.

Литовська Тел. Ар. повідомляє:
Дня 6. травня, коли прем. Вальдема-
рас із жінкою, сестринком, своїм а-
дютантом пор. Гудінасом і адютан-
том міністра війни кап. Вербіцасом
їшов на концерт у литовському
держ. театрі, незнайомий справник
вистріляв кілька разів іззду до зга-
даних. Особистий Вальдемарасів а-
дютант Гудінас, поцілений в голову,
згинув на місці. Кап. Вербіцасові
куля перейшла через праве легке.
Вальдемарасів сестринком ранений
легко в живіт. Прем. Вальдемарас і
його жінка вийшли цілі. Вбийник
утік. Про причини злочину досі ні-
чого не відомо.

БЛІДНИЦЮ НЕДОКРОВНИСТЬ

успіває, змінюючи дїлає, по-
будує апетит, одинокій се-
редних для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИ-
ШТОФОРСЬКОГО, вино хімічно залізне на еспан-
ській малайзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzyzstofor-
ski, Tarnów. 58-7

же інтересні „історії“ розказує п. Скульський ше
й про наші писанки. „Кращанки або писанки є
звичайно однокольорові, сині або червоні, а якщо
є друковані(!), то майже завжди білочервоні“.
Де цей „учений“ бачив „друковані“ українські
писанки, нам самим було б цікаво почути; бо те,
що він добуває в усьому „біло-червоні“ краски,
які ні трохи не ділять...

Самозрозуміло, що гумористичні реалізації
„Курерка“ того покрою надіються найкраще до
зигирування, але сід про них згадати ще й то-
му, бо на подібний лад висказуються також інші
польські журналі й поважніші автори. Так прим.
журнальний часопис „Святий Кобець“, пишучи про
„гафти і робуткі вейске в Польське“, зазначає між
іншим таке: „В декотрих околностях східної Га-
лицини український нарід (в оригіналі: „руський“)
прикрашує переди й рукави мужеських сорочок
нераз доволі інтересним галтом“. Авторка цієї
статейки, п. Ю. Альбіновська, обурюється на
„люди польські“, котрий, „завидуючи мабуть цієї
прикраси українцям, прикрашує українських
галтом своє білля“. Накликує отже поляків до
наслідування давніх орнаментальних зразків, а
якими мають їх познайомити двори й сутополь-
ської школи. Та й тут біда, бо звідкіль взяти сутополь-
ських орнаментальних елементів? Чи може зі
старих, шляхотських книжок? Алеж і ті книжки
були виробом адебітських українських майстрів,
представників тієї нації, котра заховава сьогодні
додати „доволі цікавий галт“!... Бідні ми, правда?
Д. Г.

Українські послы в Канаді.

Прем'єр Бреклен оповістив у своїй промові
Манітобі в Канаді склад різних соймових комі-
сій. З українських послів є членами комісії: Ба-
чичський — пошляк законів, публичних рахун-
ків, приватів і виборів; Григорчук — публичних
рахунків, різномитів, імміграції та муніципальних
сирів.

У центральному парламенті Канади в Оттаві
засідає, як відомо, український посол Лужкович,
що вже кілька разів забирає слово в обороні по-
неволенних українців в Європі.

Свідки замаху кажуть, що стріляло трьох людей з револьверів, а четвертий кидав ручні гранати, але вони не вибухли. Атаманчики змішались в товпу і в темряві ночі втекли. Мін. виправ визначив нагороду 30.000 літів тому, хто покаже виконавців замаху. Одні здогадуються, що замаху dokonали Плячківські агенти, інші, що терористи, в зв'язі з процесом терористів, я-яй визначено на 7. травня перед військ. судом у Швабах.

В Конні поліція арештувала багато людей та вилучила всі дороги до поблизу міст і контролює документи прохочих і тих, що ідуть за місто. Приблизно сторожу в Вальдмарасовім машині скріпили.

Німеччина неуступлива.

Йонг Інтервеніюс.

Д-р Шахт приїхав у Париж. Півурядовий комунікат заперечує, наче президент Нім. Банку Шахт привіз нові німецькі пропозиції. Нічого не змінилось в дотеперішньому положенні в париських переговорах із цифрового боку. Рівночасно „Ф. Цтг.“ повідомляє, що в Парижі кружляють чутки про новий компромісний проект Йонга в справі заг. числа нім. зобов'язань і поділу річч. рат. Дня 2. травня д-р Шахт нараджувався в Осеном Йонгом.

Землетрус у Персії.

У перській частині Туркестану землетрус повторився напружені двох діб кільканастих разів. Досі нараховують від 2000 до 3000 убитих. У місцевості Карчі Баган витворилася в землі щілина на двадцятькілька кілометрів довжини.

Великий метеор.

Праська астрономічна обсерваторія повідомляє, що 14. квітня перелетів над Мюнхеном великий метеор на висоті 150 км. у напрямку на північний захід. Перелетівши Чеський кордон погас на висоті 39 км. над Хемніц. Швидкість лету метеору була 50 км. на секунду. Шлях, який він перелетів у 6 секундах, літак міг би зробити за дві години.

Політика австр. уряду.

На засіданні австр. нац. зібрання новий канцлер Штрессманн сказав, що партії дотеп. більшої випрацювали сильну програму праць парламенту. Щодо кризи в хліборобстві, то уряд дає вестиме політику, о. Зайделя. Для підтримки торг. бізнесу підплататиме краєве гірництво. Уряд старатиметься зрівняти австр. законодавство з німецьким.

Скликання союму?

В польських фінансових і політичних колах у зв'язі зі арітом Девей кажуть, що можливе є, що сойм буде скликаний на надалішній сесію для полагоди податкових пропозицій. Гадають, що це станеться в половині червня, а може ще в травні. Девей у звіті звертає увагу передовсім на konieczність полагоди податкових справ.

Цини пашпортів знижені.

Податковий департамент у польському міністерстві скаргу закінчив праці над справою цин закорд. пашпортів. Вислід праць пропонують керувати скаргу Матушевському, від якого залежить остаточна полагода. Кажуть, що пашпорти на будуче кошуватимуть 125 до 150 злот., незалежно від існуючих категорій цільових пашпортів.

Реформа залізн. тарифи.

У Варшаві відбуваються наради тарифової комісії при держ. зал. рад. Вона має видати оцінку про проект зал. тарифи, яку тепер опрацюють. У дискусії заявили, що теп. хвиля не надається для підвищення залізн. тарифи. Потреба підвищення т. зв. надлишок мін-стру скаргу. Тепер комісія розглядає поодинокі ділянки реформи зал. тарифи.

Союз Українок існує далі.

В останній хвилі довідуємося, що внесений Видлом Союзу Українок відклик до вищої інстанції в справі припинення діяльності Союзу Українок діяльським старостом громадським полагоджений прихильно. Наслідком того Союз Українок буде реактивований у всіх дотеперішніх своїх статутівних правах і вже в найближчих днях пічне свою діяльність.

Поворот наших кооператорів.

Представники наших центральних господарських установ, які в дні 26. квітня п. р. виїхали були на Рад. Україну, щоб взяти участь у річних зборах „Сільського Господаря“, а головню у відкритті сільсько-господарського музею, після одностороннього побуту, повернули до Львова. Вже в Шепетівці витали наших кооператорів інсценію зібрані представники місцевої кооперації. Одночасно вижидали їх там представники центральних велико-українських кооперативних установ, які їх супроводжали до Києва. На Рад. Україні наших кооператорів витали всоди дуже щиро і сердечно. Однак у Києві можна було помітити деяку, зручно масковану обмеженість рухів. Зате в Харкові мали вони повну свободу рухів. Напружені одностороннього побуту наші кооператори не виходили з рамок господарсько-кооперативного зацікавлення при односторонній загальній обсервації тамтешнього життя. Крім участі у відкритті музею та в зібранні „Сільського Господаря“, відпоручники наших установ відвідували сільсько-господарські інститути і ріжнорічні музеї. Дотеперішні досягнення Рад. України в ділянці сільсько-господарської культури зробили на наших відпоручників величезне враження. Загальні їх враження і побуту на Рад. Україні в двоє: наскрізь додати в ділянці національній (українізації) і державній та відемі в соціально-економічній. В цій останній ділянці там усе ще відбувається експериментація, яка своїм навантажем придає особливо сільське населення.

З лісьмох відпоручників, що брали участь в поїзді, залишилися ще на Рад. Україні на короткий побут: дир. Коренець, інж. Чезовичівна і п. Кіт, які подалися на оглядини Дніпро-Дніпровського.

На тернистому шляху поневоленних.

Ще один матеріал у справі нац. меншостей

Швейцарська телегр. агенція подає, що комітет трьох Рад Лиги Націй, який в Лондоні радив під проводом посла Адамі над засуванням процедури в справі жалоб нац. меншостей, одержав меморіал у тій kwestії від організації нац. меншостей в Женеві. Меморіал боронить критичних уваг Дандуранда (Канада) і Штрессмана (Німеччина), висунених на березня сесії Рад Лиги Націй, а звернення проти приносиваючого тепер процедури розгляду жалоб і петицій нац. меншостей. Крім того меморіал домагається внесення інституції т. зв. комітетів трьох, що існують від ряду ліг і ніби-то займаються розглядом меншостевих жалоб, а по суті їх спляють і утруднюють їх висвітлення.

Меморіал домагається, щоб на будуче меншостеві жалоби розглядала Рада Лиги Націй при допомозі спеціального комітету, аломеного з 14 членів. Рада Лиги мала би право передавати спори з меншостеві ділянки постійному міжнародному трибуналові в Гаазі, щоб в той спосіб усунути їх з обсягу політичного трактування і піддати їх виключно правній процедурі.

Зі спорту.

Мистецтво Лиги.

Львів. Чорні — Польонія 6:3 (2:2).
Краків. Вісла — Гарбарія 5:2 (3:2).
Лодзь. Л. К. О. — Погоня 2:0 (1:0).
Варшава. Легія — Краків 2:0 (0:0).
Катовиці. І. Ф. Ц. — Варта 1:1 (1:1).

Мистецтво А-ляне.

Гасмоней — А. З. С. 2:1 (2:0).
Станиславів. Лехія — Гакоа 4:2 (1:0).
Ришів. Погоня І. В. — Ресовія 3:1 (1:1).
Перемишль. Польонія — Яліна 5:2 (3:1).
Перемишль. Чувай — Рух 5:1 (3:0).
Станиславів Ресера — Чорні II. 4:0 (4:0).

Закордонні осяги.

Львованна. Чехословаччина — Швайцарія 4:1 (2:0). Двадцять тисяч глядачів.
Відень. Австрія Мадридська 2:2 (1:1). Шістьдесят тисяч глядачів.
Загреб. Загреб — Відень. 2:1.
Амстердам. Бельгія — Голандія 3:1.
Амстердам — Роттердам 4:1.
Братислава. Братислава — Відень. 3:2.
Прага. Австрія — Вікторія Жижков 4:5.
Австрія Вогеміанс 5:4.

Чаша Дейвіса.

Копенгаген. Данія — Чиле 3:0.
Гельсінгфорс. Швеція — Фінляндія 2:1.

Справа меншостей.

Тайна дипломатія комітету для справ національних меншостей.

Минулого понеділка зібрався в Лондоні комітет трьох, призначений Лигою Націй, для розгляду справи національних меншостей. До цього комітету належить сер Австен Чемберлен, японець Адачі і еспанець Квінонес де Леон. Комітет одержав до розгляду ріжні меморандуми, а саме від держав, що мають великі національні меншости. — від Польщі, Румунії, Югославії, Чехословаччини і Греції, меморандум Штрессмана і канадійського делегата до Лиги Націй Дандурана.

Меморандуми держав з національними меншостями мають майже ідентичний текст і в вислідом спільних нарад представників урядів цих держав. Правда, ці держави признають свої зобов'язання щодо договорів про національні меншости, однак заявляють, що при вважненні цих договорів вони згодні на них лише з великими сумнівами. При таких умовах вони мають право вимагати, щоб їх зобов'язання інтерпретовано в якнайвужчому розумінні. Ці зобов'язання є винятковими зобов'язаннями, і вони не можуть допустити, щоб переведення постанов про національні меншости було якимнебудь способом поширене. Меморандуми заявляють, що не можуть прийняти пропозиції ні Німеччини, ні Канади. Ці пропозиції, на думку дотичних держав, є не лише некорисні, але також небезпечні. Не будіжної користі, коли дотеперішні комісії для справ національних меншостей будуть збільшені. Ці комісії вже тепер викликають непорозуміння між народами, і поширення їх компетенції може повести лише до дальших суперечок, які але вплинуть на національні меншости.

Далі меморандуми висловлюються проти пропозиції Канади, щоб публіковано петиції національних меншостей, бо таке публікування могло би лише викликати незадоволення та роздривати почуття ненависті між народами. Непорозуміння між національними меншостями та урядами можна часто усунути шляхом обговорення висловлених у петиціях зажалень. Та ця примирююча діяльність буде утруднена, коли петиції будуть вже опубліковані і стануть предметом газетної боротьби.

Як бачимо, всі аргументи, висловлені в меморандумах держав з національними меншостями, не дитримують жадної критики.

Та ще цікавішою є та обставина, що секретаріат Лиги Націй веде в справі національних меншостей тайну дипломатію. Лондонська газета „Дейлі Телеграф“ надрукувала статтю свого жевельського кореспондента, який дуже гостро критикує цю тайну дипломатію і зазначає, що жадний німецький член секретаріату Лиги Націй не лише не одержав, але навіть не бачив меморандуму, який Ліга Націй виробила в справі праці комітету трьох. Таксамо секретаріат не вислав до Лондону жадного німецького члена секретаріату Лиги Націй, хоч туди крім самого секретаря, сера Еріка Дрюмонда виїхав від секретаріату представник Бельгії, Франції та Еспанії. Таксамо німецький уряд досі не одержав жадного матеріалу про роботу комітету в Лондоні. Натомість цей комітет утримує жадний зв'язок з представниками держав з національними меншостями, що вже відбулося в некорисних для меншостей головах англійської преси.

3 Буковини й Бесарабії.

Розв'язання громадської ради в Чернівцях.

Вища адміністративна влада розв'язала громадську раду в Чернівцях. Тепер управляє містом спеціальна (інтермарна) комісія, аложена з 11 осіб. У цій комісії 6 румунів, двоє жидів, один українець (д-р Панько Клим), один поляк і один німець.

Шевченківське свято в Кишиневі.

Опінілася кишинівська українська громада з святкуваннями, бо тільки 13. квітня споминули великого Кобзаря не злим, тихим словом. Бомому — по семейному відбулося свято і даєко не вся громада навіть була на ньому. Вечер відкрив коротеньким-вступним словом „слова“

Громад, адвокат Мітквич, а про творчість і характеристичну Шевченківської музи говорив професор французької гімназії Гречина. Вокально-декламційну частину розпочав „Заповітом“, слабий чисельно хор під орудою п. Біліньського влаштовав удачно „Садовий вишневий“, Червона капелла „Стоїть вітер над водою“ і „Черевички“, П. Павліа під дотрій гітару відспівав з мушкетерами на смерть Тараса Шевченка. З декламаційної аристократії віддала „Мені одинаково“ і „Чигирин“ а-пі а-ві. Мітквич і „Холодний яр“ п. І. Новицький. Закінчено вечір українським національним гимном. Замість вступу зложили зібрані понад 1000 лев на поміч студентам в Польщі.

Транзит через Польщу до Радянського Союзу.

В квітні цього року відбулася у Варшаві друга конференція в справі порятунку товарів з Чехословаччини та Австрії через Польщу до Радянського Союзу. Прийнято за основу транзитну постанову міжнародної конференції в Берні з 1924 р. про перевіз товарів озброєннями; ухвалено також перевести відповідні зміни в обов'язкових доїх тарифах.

Криваві заворушення в Берліні.

Продовження заворушень. — Барикади на вулицях. — Облога робітничих ділянок. — Вбиті і ранені. — Стан облоги. — Глибші причини заворушень.

Криваві заворушення, які вибухли в Берліні в дні 1. травня, а які проявилися стріляниною в робітничих кварталах між комуністами і поліцією, не закінчилися 1. травня. Ще з більшою силою віджили вони в ночі з 2. на 3. травня, перемішуючись в справжню революцію. З настанням ночі в робітничих ділянках: північній Велдінг і південній Найкельні — розпочалася нова боротьба з поліцією. В Найкельні комуністичні робітники збудували барикади, які поліція облягала відносно.

Ці випадки були досить несподівані. Саме тоді відбувалися по фабриках і промислових підприємствах зібрання залогових рад і фабричних комітетів, які мали рішення про проголошення генерального страйку. Ці зібрання з перевагою комуністичних елементів покінчилися біля 9-ї год. вечером без більших сутичок. Аж коло півночі почався обстріл поліційних патрулів, а одночасно збудовано барикади. Поліційні відділи, обстрілювані з вікон і дахів, мусили відступити з сімкою, найбільш загрожених вулиць, які опанували комуністи. Тоді поліція розпочала протиповстання, одержавши допомогу та вводячи в бій панирних авт і скоростріли. Опановані комуністами вулиці оточено з усіх сторін. Вночі поліція вела тільки правильну облогу, а над раном перейшла до наступу, здобуваючи при допомозі панирних авт одну барикаду за другою та обсаджуючи вулиці сильними патрулями.

В міжчасі оточені з усіх боків вулиці Найкельні стали тереном грабунку. Суспільні поклади розбили там низку крамниць й ограбили їх.

Над раном поліція опанувала ситуацію, переводячи систематичну ревізію одного дому за другим, конфіскаючи зброю і довершуючи масових арештів.

Кількість вбитих досягла 8 осіб, вказано й ще раненіх 150, а арештованих близько 400. Поліція не мала поважніших втрат. Розмірно малу кількість жертв після цілоночної стрілянини пояснюється тим, що поліція не стріляла в толпу, обмежуючись до сабля, віддаваних на пострах та до стрілянини в б. м.

В полудне, 3. н. м., в Найкельні знову прийшло до сутичок із поліцією.

Берлінські заворушення викликали пригноблюючу настрій в Німеччині. Продовження заворушень поза 1. травня вказує, що тут не вде вже про демонстрації, тільки зорганізовану збройну революцію. Президент берлінської поліції Цергбелль (ген. демократ) видав гострі застереження в обох ділянках, які ризикують ставати облоги. Після 9-ї год. вечером припинено який-небудь вуличний рух. Не вільно ходити більшими групами, як по три особи, не вільно ставати у воротах домі, відчиняти вікна і т. і. Всі ресторани і публічні локалі мають бути замкнені в 9-ї год. вечером. Одночасно припинено на три тижні видавничий комуністичний „Роте Фане“.

„Н. Фр. Прессе“ твердить, що ці події є спровоковані з одного боку німецько-націоналістичними, а з другого боку Комінтерном (наслідок розбіжностей між рад урядом і Комінтерном), а звернені вони проти соц. демократичного президента поліції Цергбелля.

Берлінські події, які є вступом до соціальної революції, викликають важкі рефлексії в німецькій пресі. Ці події мають також глибший підклад. Є вони наслідком політики антанті.

При останніх виборах німецькі комуністи здобули 3-й четвертиню мід. голосів і 45 мандатів до райхстагу, а 56 мандатів до пруського сейму. Однак усі ці успіхи комуністів були досі без значення. Чорні хмари революції і бунту занесли над Німеччиною аж тоді, коли захиталася диктаторська політика, коли не досягнуто порозуміння в репарційних справах, коли анексовані й хитанні заступники ліру в тріпцісті відносини і краху будучини, коли величезні пошати й хитрі злялюють на народ, викликаючи знатир. Такою є глибша причина берлінських заворушень по думці німецької преси.

Дивогляди.

„Спеціалісти“.

Якийсь принагідний „спеціаліст“ у „Век-у Нов-ім“ зі самовпевненістю крайнього ігноранта твердить, що українці не мають ні виробленої мови, ні літератури, ні нічого. Очевидно, щоб шось твердити, треба шось знати, на чому-сь розумітися. А яке знання української мови мають польські журналісти, ті самі, що намагаються видавати „авторитативні“ оцінки й осудити в українських справах, свідчить про це хочби якийсь „спеціаліст“ з будуючого „Давні-ка Львовск-ого“.

В ч. 119 а 1. ц. м. при допомозі цитатів реферув цей орган нашу статтю про самоврадування („Недостача видержаності“) і слова: „без керни і вітрил“ перекладає: „bez steru i tylo w“ — замість: „bez steru i zagli“, а слово „байдужієм“ передає якийсь бездумним, кованим дивоглядом: „bajdurzym“ — замість: „robimy zię obojętni“ чи „obojętniejemy“.

Що поверховний читач цього органу прийме ці бездумності за добру монету, нічого дивного, але що в польських редакціях є такі „спеціалісти“ — це справді дивогляди, коли навіть прийняти за аксіому, що звичайно там сидять люди з патентом: „in rebus utralicis ignorantia maxima“.

Заступлення „вітрила“ словом „тиль“ є ще в деякій мірі зрозуміле, бо це слово в ріжних „фізичних“ відмінках увійшло тепер пробоєм до польської публіцистики й журналістики, здобуваючи собі право громадянства, але незрозумілим є заступлення „байдужості“ — „bajdurzeniem“ — хіба, що це є підсвідомий показунок того, що польські журналісти по-стійно „bajdurzą“ в українських справах.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вішентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1234 31-4

— Арештування в Тернополі. „Подільський Голос“ з 5. травня повідомляє, що тамішня поліція перевела минулого тижня деякі арештування серед української молоді. Арештовано студента філософії Володимира Богдана Майковського, Івана Багря, уч. 7-ї кл. гімн., Теодора Панаса, уч. 7-ї кл. гімн. і Романа Палайчука, уч. 8-ї кл. гімн. У зв'язку з тим арештовано також ученика 7-ї кл. гімн. Ярослав Олішника у Львові. Цього останнього задержали недавно в тернопільській гімназії за те, що мав організувати серед гімназійної молоді бойкот свята Юзефа і який удався був потім до Львова, щоб влістатися до котроїсь школи. Всіх арештовано під зайітом злочину головної аряди, якої мали допуститися ті, що роздавали друковані на пилькостидо листочки з нагоди похорону і панахиди по вбитім у Львові студ. Львовичеві. Слідство в тій справі веде са. суддя Яневалі в Тернополі.

— Перед виборами нових членів УАН. В Одесі відбулися 27. квітня збори професури і студентства Інституту Народної Освіти, на яких обговорювано справу вибору нових членів (академіків) Української Академії Наук. Збори рішення, що закон про доповнення Української Академії Наук „людини науковими робітниками“ є своєчасний і потрібний, а далі встановили, що новими членами Академії мають бути тільки ті, які „ласовий марксистський методологію та ставлять близькими протестарський ідеологію“. Збори висловили накінець однузаду думку, що на Україні „треба будувати культуру національну формою і соціалістичну щодо змісту“.

— З життя наших „Боянів“. В цьому році припадає 10-літній річниця заснування першого містського хору в Галичині, а саме заснування хору при соборі в Перемишлі єп. Сигурський, з якого виник першій налі композиторів М. Вербицький і І. Лавренський, і весь наш співочо-муз. рух спершу в Перемишлі, а відтак і у Львові. Щоб

би відсвяткувати тіло цю важну річницю Т-ва львівський і перемиський „Бояни“, порозумівшись із собою, рішили влаштувати для спільних хоральних концертів: один в Перемишлі (я не знаю, коли 25. травня ц. р.), другий у Львові (2. червня) із тою самою програмою. До співучасті упрощено також „Стрийський Боян“, який виступить з окремою точкою і в спільних точках всіх хорів. З огляду на близький річниця обох концертів Виділа Т-ва „Львівський Боян“ зналає отсели всіх своїх членів, щоб назвалися точно і в комплеті на всіх пробах. Перша проба в пятницю 10. ц. м. починається точно в год. 7.30 веч.

— Амністія в Ромуні. Черновецький „Час“ інформує, що в кінцем цього тижня буде предложений ромунському парламентові урядовий законопроект про амністію. Амністія буде відноситься до політичних і військових проступків. Увійдені будуть від кар дезертири, що дезертирували з війська по амністії з 1921 р. та особи, що провинилися при виборах. Комуністи й особи, що допустилися протидержавних злочинів амністії не підпадуть.

— Є чи нема? З Тернополя дістаємо такого листа: Старшина Кружка „Рідної Школи“ в Тернополі віднісся до Виділу „Української Бесіди“ в Тернополі з проханням відступити їй одну кімнату на півтора місяця для ведення підготовчого курсу для дівчат, що мали при кінці червня ц. р. здавати вступний іспит до гімназії. Хоч ця кімната стоїть цілий божий рік безужиточно, хоч вона булаб занята лиш 2 години денно, хоч у виділі засідають люди, яким повинно задежати на збільшенні фреквенції в гімназії, — то всеж Виділу „Бесіди“ відмовив проханням ось який листом: „До Виділу Кружка Р. Шк. в Тернополі. — Виділу т-ва „Українська Бесіда“ в Тернополі повідомляю цим у справі Вашого листа з 24. квітня 1929, що не може прихилитися до Вашої просьби, бо не має відповідної убікції на ведення школи, а крім того наше т-во є зязане постановами контракту найму з власителем, який не годяться на відступлення локало на згадану ціль. — Тернопіль, 30. квітня 1929. За Виділу: К. Білінський, за голову. Д. Цебушник, секретар“.

— Отже з наведеного листа виходить на початку, що нема кімнати, а при кінці, що є кімната, але власитель не годиться її відступити. — Старшина Кружка „Рідної Школи“ в Тернополі.

— Сумне, але правдиве. Зі Самборя пишуть нам: Дня 30. квітня 1929 р. в салі окружного суду в Самборі відбулась карна розправа перед відкритим трибуналом до ч. спр. Ба. І. 82/29 проти селян: Стаса Куприча, Михайла Менича і Андрия Мадікевича за провину з § 303 к. з. (обиду релігії). Сторону пошкодовану, себто о. Івана Скаварка, гр.-кат. пароха в Туречках Нижніх, повіт Борина, заступав д-р Менкес, субститут ада. д-ра Гольдберга у Самборі. Присутні селяни подивлялись зі здивуванням, а українські адвокати зі соромом, як жид боронив святости гр.-кат. обряду і церкви! Для пояснення справи, по провіренні актів, стверджено, що о. парох Іван Скаварко зробив карне донесення проти названих обманувачів своїх парохів по польськи, хоч у Борні є адвокат українців і що як при першій розправі, так і при відкритій розправі, заступав о. парох і гр.-кат. церкву адвокат жидівської народности! Чи це не сором? Нехай осудить загальні Владаки, чи може бути шось сумнішого в історії нашої церкви? — Іван Білінський.

— Ш-ти (передостання) частина Споминів д-ра Степана Шухевича вже появилася у продажі викликаючи своєю появою ще більше зацікавлення, як попередні томи. Богато описів невідомої досі подій та причинних до історії побуту М-а на Великій Україні, аокрема події в Подільській Кам'янці, у Виниці та Київі. Ціна 4 злот. 1929

— Памоминство до Риму. При оголошенню участі в памоминстві треба крім фотографії на памоминстві дефінітивно подати дату і місце уродин та місце громадянської приналежности. Про пашпорт стверджується кожний памоминстві окремо у дотичному старості аж по 15. травня, коли прийде з міністерства наказ видавати памоминствам пашпортів пашпортів. Одержаний пашпорт треба негайно надіслати до Мар. Т-ва Молоді у Львові, вул. Сакстуська 39а в цілі одержання візи та доплати 250 злот. на купно білетів (туди і назад) і на адвкатівання приміщення. Приміщення а харчем у Відні, Венеції, Римі і Неаполі буде для всі хладомики разом.

Памоминство вилде зі Львова дня 2. липня ц. р. (второк) год. 18.35. Останє і добу у Відні, і добу у Венеції, і тижденє в Римі, і добу в Неаполі й Помпеях. З Неаполі кожний памоминстві може вертати до дому окремо на той анжаканий білет, який закуплено у Львові. — Львів, дня 2. травня 1929. — о. Д-р Іван Бучко, провідник памоминства.

